

Begrijpend lezen

Opgavenboekje M5 Start

zeker weten

Voorbeelden

V1 Zoek de eerste zin.

- A Er is daar een hele grote glijbaan.
- B Ik heb er nu al zin in!
- C Morgen gaan we op visite bij oma.
- D Daar neemt oma ons vaak mee naartoe.
- E Hopelijk gaan we dan naar de speeltuin.

Woestijnbewoners

De bewoners van de Afrikaanse woestijn dragen veel kleren.

Als je niet beter wist zou je denken dat het er koud is.

Maar iedereen weet wel beter: het is snikheet in de woestijn.

Toch is het dragen van veel kleren nodig.

Het _____ 1 _____.

Daarom zijn de bewoners van de woestijn van top tot teen in losse, wapperende gewaden gekleed.

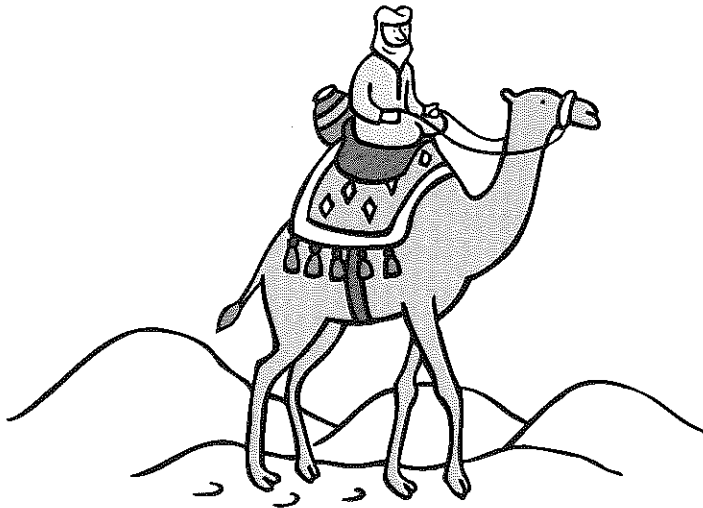
Boven een wijde broek dragen ze een wijd hemd.

Daar overheen hebben ze een wijde mantel aan.

Op hun hoofd dragen ze overdag een tulband.

Deze kleren houden de felle zonnestralen tegen.

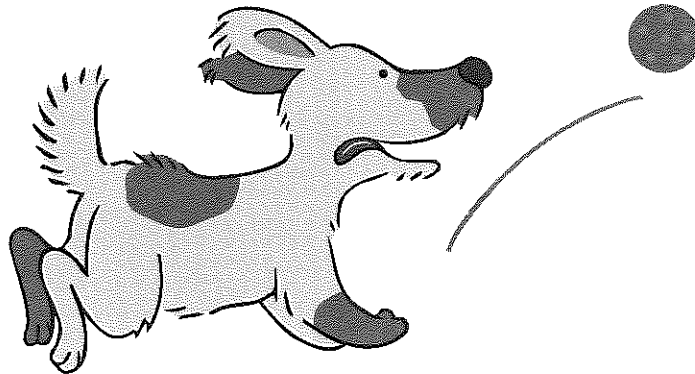
En dat niet alleen. Ze beschermen het lichaam ook tegen stof en zand.

V2 Wat past het **best** op plaats 1?

- A beschermt de huid
- B beschermt de kinderen
- C moet van hun stamhoofd
- D moet wel bij zwaar werk

- 1 Tim is bijna jarig.
- 2 Voor zijn verjaardag wil hij een echte hond.
- 3 Een hond die blaft en bijt.
- 4 Die likt en kwispelt met zijn staart.
- 5 Die speelt en springt en rent.
- 6 "Dat kan toch niet", zegt mama.
- 7 "Een hond wil een tuin. Wij hebben niet eens een balkon."
- 8 "Ik laat hem elke dag uit", zegt Tim.
- 9 "En ik geef hem eten."
- 10 "Jaja", zegt mama.
- 11 "Ik weet hoe dat gaat. Na twee keer heb je geen zin meer."
- 12 "Maar ik wil het zo graag", zegt Tim.
- 13 Mama denkt er niet aan.
- 14 "Geen hond in huis", zegt ze.

V3 Welke titel past het **best** boven dit verhaal?

- A Een huis zonder tuin
- B Een vrolijke hond
- C Mama is boos
- D Tim wil een hond

V4 Lees: "Dat kan ... zegt mama. (regel 6)
Waarom wil mama **geen** hond?

- A Omdat een hond blaft en bijt.
- B Omdat een hond een tuin nodig heeft.
- C Omdat ze geen zin heeft om hem eten te geven.
- D Omdat ze geen zin heeft om hem uit te laten.

Sla maar om.

- 1 Zoek de eerste zin.
- A Die lamp doe ik af en toe aan.
 - B Daarom heb ik een zaklamp bij me.
 - C Ik slaap deze zomer in een tent.
 - D 's Nachts is het erg donker.
- 2 Zoek de eerste zin.
- A Het meest houden ze van spannende spelletjes.
 - B Houd jij ook van computeren?
 - C Nou, Ivo en Feisal vinden het erg leuk.
 - D Ze kunnen er haast niet mee ophouden.
- 3 Zoek de eerste zin.
- A Rik woont bij haar in de straat.
 - B Hij knikkert met zijn vrienden.
 - C Roos komt uit school.
 - D Roos wil graag meedoen.
 - E Ze ziet Rik.
- 4 Zoek de eerste zin.
- A Het boek is al oud.
 - B Het is een boek met versjes.
 - C Het ruikt een beetje muf.
 - D Mees pakt een boek uit de kast.
 - E En hij blaast het stof weg.

Hut bouwen

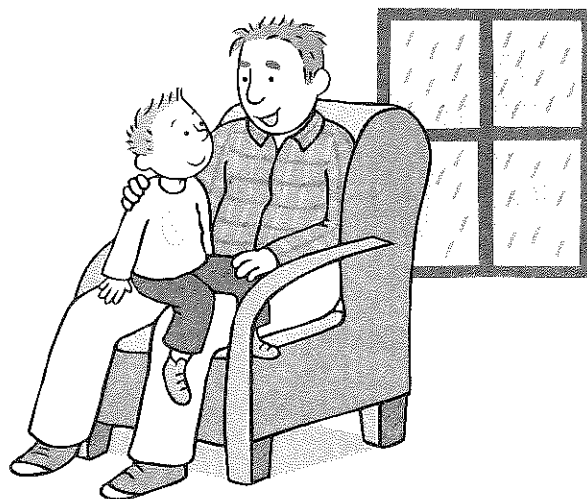
In mei kan het weer al heel mooi zijn.
Je kunt dan fijn buiten hutten bouwen.
Met een paar oude kistjes kom je al een heel eind.
Die kun je vast wel krijgen bij supermarkten in de buurt.
Thuis is er misschien nog wel ergens een oude lap of een oud kleed.
Als je met z'n vieren of vijven bent, heb je al gauw genoeg spullen
om je eigen huisje te bouwen.
Laat 1.
Je vindt altijd wel ergens een plekje voor een hut.
Je kunt dan beter niet meteen beginnen te bouwen.
Het is handiger om eerst even na te gaan of je er wel een hut mag
bouwen.
Het is niet leuk om 'm weer gauw te moeten afbreken.
Verniel ook niets.
Breek geen takken van bomen af.
Sla geen spijkers in bomen.
Die kunnen daardoor dood gaan.
Ruim rommel op.
Er zijn vast kinderen die aan glas weten te komen.
Ramen in je hut is natuurlijk wel heel echt.
Toch kun je beter geen glas gebruiken.
Je kunt je er flink aan bezezen.
In het hout van kratten en kistjes zitten vaak nog spijkers.
Denk eraan dat je hout met spijkers erin niet laat slingeren.
Je kunt je voeten aan een spijker heel erg bezezen.

- 5 Wat past het **best** op plaats 1?
- A ik je een paar goede tips geven
 - B je fiets maar thuis staan
 - C je niet voor de gek houden
 - D je vriendjes niet in de steek
 - E mij de politie maar bellen

Sla maar om.

1 Het regende hard en Ernstjan mocht niet buiten spelen.
 2 "Wat moet ik dan doen?", vroeg Ernstjan aan zijn vader.
 3 "Dat moet je zelf bedenken", zei papa, die net van een kop koffie zat
 4 te genieten.
 5 "Wat deed jij vroeger, als het lelijk weer was?", vroeg Ernstjan en hij
 6 kroop bij zijn vader op schoot.
 7 "Och, zo'n beetje hetzelfde als wat jij doet. Alleen had ik een
 8 broertje."
 9 "Deden jullie wel eens gekke spelletjes? Of stoute dingen?"
 10 "Ja, natuurlijk", zei papa. "Ieder kind doet wel eens domme,
 11 ondeugende dingen. Ik ook toen ik klein was!"
 12 "Wat deed je dan?", vroeg Ernstjan. En toen zijn vader geen
 13 antwoord gaf, zei hij ongeduldig: "Je weet toch wel iets?"
 14 Opeens begon papa te grinniken. "Ja, daar schiet me ineens iets te
 15 binnen. Vroeger deed ik met oom Ben wel eens het 'telefoonspelletje'.
 16 "Hoe ging dat dan?", vroeg Ernstjan nieuwsgierig.
 17 Papa schoof zijn lege kopje opzij en begon te vertellen.
 18 "Soms pakten oom Ben en ik de telefoon en dan draaiden we zomaar
 19 een nummer. Dan kregen we natuurlijk wildvreemde mensen aan de
 20 lijn en daar gingen we mee praten. Vaak zeiden we gekke dingen of
 21 spraken we met heel rare stemmen ..."
 22 "Werden die mensen dan boos?", vroeg Ernstjan.
 23 "Soms wel," zei papa, "maar we hadden één grapje waar de
 24 meeste mensen toch om moesten lachen. Dan deden oom Ben en
 25 ik of we mannen van de Telefoondienst waren. We belden iemand
 26 op en zeiden met een heel zware stem: "Hallo ... u spreekt met de
 27 storingsdienst. Mevrouw, er is iets niet in orde met uw toestel. Wilt u
 28 even blazen?"
 29 "Gingen die mensen dan echt blazen?"
 30 "Ja," antwoordde zijn vader met een grijns, "meestal gingen ze echt
 31 blazen en dat klonk dan zo: Fffbbrrr."
 32 Ernstjan gierde het uit. "Jullie moesten dan zeker heel hard lachen
 33 om zo'n mevrouw of meneer?"
 34 "Ja, natuurlijk!"

6 Welke titel past het **best** boven deze tekst?

- A Binnen spelen
- B Het telefoonspelletje
- C Lelijk weer
- D Ondeugende dingen

- 7 Lees: *Het regende ... op schoot.* (regel 1 t/m 6)
In welke zin staat dit stukje het **best** omschreven?
- A Ernstjan is nieuwsgierig.
 - B Ernstjan is ondeugend.
 - C Ernstjan verveelt zich.
 - D Ernstjan voelt zich niet lekker.
- 8 Lees: *"Soms pakten ... rare stemmen ..."* (regel 18 t/m 21)
Wat kun je het **best** op de plek zetten van *wildvreemde mensen*?
- A mensen die heel druk praatten
 - B mensen die heel raar deden
 - C mensen die we helemaal niet kenden
 - D mensen die we niet konden verstaan
- 9 Lees: ... *"meestal gingen ... zo: Fffbbrrr."* (regel 30 en 31)
Waarom gingen de mensen in de telefoon blazen?
- A Omdat ze boos werden op de vader van Ernstjan.
 - B Omdat ze dachten dat er echt een storing was.
 - C Omdat ze het grapje leuk vonden.
 - D Omdat ze wel van spelletjes hielden.

Sla maar om.

1 "Kijk jongens, dit is de fotograaf." De meester wijst naar een
 2 piepklein meneertje. "Dat kun je zelf wel zien trouwens." Dat is waar.
 3 Er hangt een knots van een fototoestel op de fotograaf zijn buik.
 4 "Nu gaan we naar buiten en ..."
 5 "Hoi hoi hoi!", schreeuwen een paar kinderen. Ze springen van hun
 6 stoelen.
 7 "Guttegut," piept het meneertje, "zijn jullie nou grote kinderen?"
 8 De meester kijkt hem verbaasd aan. Madelief moet erom grinniken.
 9 "Natuurlijk zijn dit grote kinderen", zegt de meester streng. Hij kijkt
 10 omlaag naar het fotograafje. "Wat had u dán gedacht?"
 11 "Niks", zegt de fotograaf. Hij is een beetje in de war.
 12 "Vindt u ze dan niet groot?", vraagt de meester.
 13 "Jawel hoor."
 14 Het lijkt of de meester moet nadenken. Hij kijkt de fotograaf lang aan.
 15 Eindelijk praat hij verder.
 16 "We gaan naar buiten. Maar de andere klassen hebben les. We gaan
 17 dus sluipen. Niemand mag ons horen. Sterker nog: niemand mag ons
 18 zien."
 19 Oei! Dat is moeilijk. Je kunt vanuit de lokalen zó de gang inkijken.
 20 "De fotograaf en ik gaan voorop. Wie niet gezien wordt, heeft
 21 gewonnen."
 22 Daar gaan ze. De meester sluipt de klas uit. De fotograaf dribbelt
 23 naast hem. De kinderen sluipen achter de meester aan. Het zijn net
 24 indianen.
 25 Ze komen bij het lokaal van juffrouw Zwieps. Nu wordt het moeilijk.
 26 "Bukken", fluistert de meester. Hij kijkt naar de fotograaf. Maar die
 27 blijft gewoon rechtop staan.
 28 "Bukken", sist de meester nog een keer.
 29 "Ik óók?", vraagt de fotograaf verbaasd.
 30 "Hoe wilt u anders langs die ramen komen?", vraagt de meester. "Of
 31 wilt u er rechtop onderdoor?"
 32 De fotograaf wordt rood. "Nee, maar eh ..."
 33 De meester luistert niet meer. Hij kijkt achterom. De kinderen staan
 34 al klaar. Ze bukken heel diep. Zo sluipen ze onder de ramen van
 35 juffrouw Zwieps door. De fotograaf ook.
 36 Niemand hoort het. Niemand ziet het.
 37 Maar nu moeten ze langs het lokaal van meester Bakker. Het hoofd
 38 van de school. Dat wordt moeilijk. Want die heeft een deur met glas.
 39 Dat glas komt bijna tot aan de grond. Het hout aan de onderkant komt
 40 maar tot je knieën.
 41 "Zo jongens", fluistert de meester. "Nu moeten we op onze buik."
 42 En hij doet het meteen. Plat op zijn buik in de gang.
 43 De kinderen doen het ook. Alleen de fotograaf staat nog recht
 44 overeind.
 45 "Op uw buik", fluistert de meester.
 46 "Maar, maar," stamelt de fotograaf, "m'n toestel ..."
 47 "Kom, kom," zegt de meester bijna hardop, "bent u nou een grote
 48 fotograaf?"
 49 Hier en daar klinkt gegrinnik. De meester heeft het fotograafje aardig
 50 te pakken!
 51 En jawel hoor, daar gaat hij door z'n knieën. En op zijn buik.
 52 Langzaam schuift de groep langs de deur van meester Bakker.
 53 En zo bereiken ze ongezien het schoolplein.

- 10 Welke titel past het **best** boven deze tekst?
- A De kleine fotograaf
 - B De strenge meester
 - C Met z'n allen naar buiten
 - D Sluipend naar het schoolplein
- 11 Lees: *Er hangt ... zijn buik.* (regel 3)
Wat weet je van het fototoestel?
- Het fototoestel is ...
- A groot.
 - B mooi.
 - C rond.
 - D vreemd.
- 12 Lees: *"Hoi hoi ... paar kinderen.* (regel 5)
Waarom schreeuwen de kinderen *Hoi hoi hoi!?*
- A Ze zijn blij dat ze naar buiten mogen.
 - B Ze zijn blij dat ze op de foto mogen.
 - C Ze groeten de fotograaf.
 - D Ze groeten de meester.
- 13 Lees: *De meester ... verbaasd aan.* (regel 8)
Waarom kijkt de meester verbaasd?
- A Omdat de fotograaf 'guttegut' zegt.
 - B Omdat de fotograaf 'zijn jullie nou grote kinderen?' zegt.
 - C Omdat de meester de fotograaf hoort piepen.
 - D Omdat de meester Madelief hoort grinniken.

Sla maar om.

**Let op: Hieronder staat nog een keer de tekst bij opgave 10 t/m 16.
Je hoeft dus niet terug te bladeren.**

1 "Kijk jongens, dit is de fotograaf." De meester wijst naar een
2 piepklein meneertje. "Dat kun je zelf wel zien trouwens." Dat is waar.
3 Er hangt een knots van een fototoestel op de fotograaf zijn buik.
4 "Nu gaan we naar buiten en ..."
5 "Hoi hoi hoi!", schreeuwen een paar kinderen. Ze springen van hun
6 stoelen.
7 "Guttegut," piept het meneertje, "zijn jullie nou grote kinderen?"
8 De meester kijkt hem verbaasd aan. Madelief moet erom grinniken.
9 "Natuurlijk zijn dit grote kinderen", zegt de meester streng. Hij kijkt
10 omlaag naar het fotograafje. "Wat had u dán gedacht?"
11 "Niks", zegt de fotograaf. Hij is een beetje in de war.
12 "Vindt u ze dan niet groot?", vraagt de meester.
13 "Jawel hoor."
14 Het lijkt of de meester moet nadenken. Hij kijkt de fotograaf lang aan.
15 Eindelijk praat hij verder.
16 "We gaan naar buiten. Maar de andere klassen hebben les. We gaan
17 dus sluipen. Niemand mag ons horen. Sterker nog: niemand mag ons
18 zien."
19 Oei! Dat is moeilijk. Je kunt vanuit de lokalen zó de gang inkijken.
20 "De fotograaf en ik gaan voorop. Wie niet gezien wordt, heeft
21 gewonnen."
22 Daar gaan ze. De meester sluipt de klas uit. De fotograaf dribbelt
23 naast hem. De kinderen sluipen achter de meester aan. Het zijn net
24 indianen.
25 Ze komen bij het lokaal van juffrouw Zwieps. Nu wordt het moeilijk.
26 "Bukken", fluistert de meester. Hij kijkt naar de fotograaf. Maar die
27 blijft gewoon rechtop staan.
28 "Bukken", sist de meester nog een keer.
29 "Ik óók?", vraagt de fotograaf verbaasd.
30 "Hoe wilt u anders langs die ramen komen?", vraagt de meester. "Of
31 wilt u er rechtop onderdoor?"
32 De fotograaf wordt rood. "Nee, maar eh ..."
33 De meester luistert niet meer. Hij kijkt achterom. De kinderen staan
34 al klaar. Ze bukken heel diep. Zo sluipen ze onder de ramen van
35 juffrouw Zwieps door. De fotograaf ook.
36 Niemand hoort het. Niemand ziet het.
37 Maar nu moeten ze langs het lokaal van meester Bakker. Het hoofd
38 van de school. Dat wordt moeilijk. Want die heeft een deur met glas.
39 Dat glas komt bijna tot aan de grond. Het hout aan de onderkant komt
40 maar tot je knieën.
41 "Zo jongens", fluistert de meester. "Nu moeten we op onze buik."
42 En hij doet het meteen. Plat op zijn buik in de gang.
43 De kinderen doen het ook. Alleen de fotograaf staat nog recht
44 overeind.
45 "Op uw buik", fluistert de meester.
46 "Maar, maar," stamelt de fotograaf, "m'n toestel ..."
47 "Kom, kom," zegt de meester bijna hardop, "bent u nou een grote
48 fotograaf?"
49 Hier en daar klinkt gegrinnik. De meester heeft het fotograafje aardig
50 te pakken!
51 En jawel hoor, daar gaat hij door z'n knieën. En op zijn buik.
52 Langzaam schuift de groep langs de deur van meester Bakker.
53 En zo bereiken ze ongezien het schoolplein.

- 14 *Want er zitten overal ramen.*
Waar past deze zin het **best**?
- A Achter: ... naar buiten. (regel 16)
 - B Achter: ... ons horen. (regel 17)
 - C Achter: ... is moeilijk. (regel 19)
 - D Achter: ... naast hem. (regel 23)
- 15 Lees: *Ze bukken heel diep.* (regel 34)
Waarom bukken de kinderen?
- A Omdat ze bang zijn voor de meester.
 - B Omdat ze de fotograaf plagen.
 - C Omdat ze indianen nadoen.
 - D Omdat ze niet gezien mogen worden.
- 16 Lees: *“Maar, maar ... m’n toestel ...”* (regel 46)
Waarom zegt de fotograaf dat hij niet op zijn buik wil liggen?
- A Hij is bang dat zijn fototoestel kapot gaat.
 - B Hij is zijn fototoestel vergeten.
 - C Hij wil eerst nog foto’s maken.
 - D Hij wil niet dat zijn kleren vies worden.

- 1 Terwijl ze de straat uitrende, dacht Jessica voor de duizendste keer
2 dat het toch wel heel vervelend was om een heks als moeder te
3 hebben. De moeders van de andere kinderen hadden tenminste
4 gewone hobby's.
5 Ze beweerden niet dat ze wratten konden wegtoveren, en maakten
6 geen toverdrankjes van kikkerdril, spinnenpoten en kakkerlakken
7 tegen ingegroeide teennagels.
8 Ze trokken geen lange, zwarte mantel aan om achter in de tuin
9 bezweringen uit te voeren, zodat alle burens naar buiten kwamen om
10 te kijken en de buurkinderen stonden te giechelen. En ze maakten ook
11 niet telkens brandnetelsoep omdat die zo goed was voor het bloed.
12 De vriendinnen van haar moeder waren net zo erg. Ze werden
13 niet allemaal heksen genoemd. Sommigen waren helderziende,
14 waarzegster, medicijnvrouw of bezaten gewoon 'mysterieuze
15 krachten'.
16 Maar hoe ze ook genoemd werden, ze hielden zich allemaal bezig met
17 dezelfde 'klinkklare onzin', zoals tante Anna het noemde.

- 17 Waarom vindt Jessica het **niet** leuk dat haar moeder een heks is?
- A Omdat haar moeder altijd vieze drankjes maakt.
 - B Omdat haar moeder het heel druk heeft.
 - C Omdat haar moeder rare dingen doet.
 - D Omdat haar moeder vreemde vriendinnen heeft.
- 18 *Ze maakten bijvoorbeeld jam, repareerden fietsen of speelden piano.*
Waar past deze zin het **best**?
- A Achter: ... te hebben. (regel 2 en 3)
 - B Achter: ... gewone hobby's. (regel 4)
 - C Achter: ... zo erg. (regel 12)
 - D Achter: ... het noemde. (regel 17)

19 Wat gebruikt Jessica's moeder **niet** voor haar toverdrankjes?

- A kakkerlakken
- B kikkerdril
- C spinnenpoten
- D teennagels

20 Lees: ... *zodat alle ... te giechelen*. (regel 9 en 10)
Waarom kwamen alle burens naar buiten?

Omdat de moeder van Jessica ...

- A brandnetelsoep aan het maken was.
- B met een zwarte mantel in de tuin stond.
- C met haar rare vriendinnen in de tuin stond.
- D wratten aan het wegtoveren was.

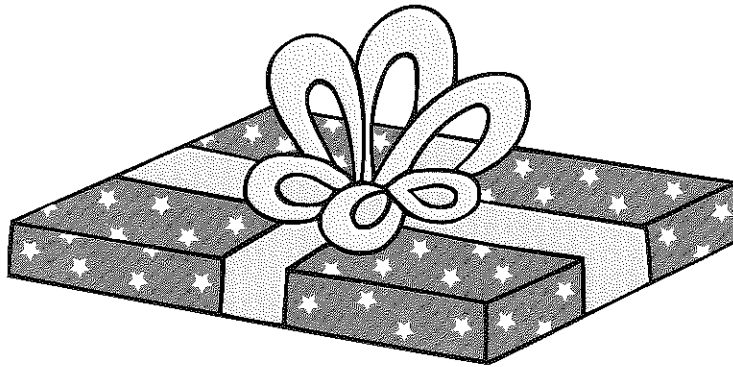
21 Lees: *Maar hoe ... het noemde*. (regel 16 en 17)
Wat vindt tante Anna van de hobby's van Jessica's moeder?

Ze vindt de hobby's ...

- A eng.
- B grappig.
- C raar.
- D spannend.

Sla maar om.

1 "Je moet heel lief zijn", zegt Sjanetje onderweg tegen haar grote
 2 broer. "Want er zijn heel veel mensen op het feest."
 3 "Ik ben heel lief", zegt Erik trots. "Erik gaat ook naar het feest, hè
 4 Sjanetje?" Het is de eerste keer dat hij naar een verjaardag gaat.
 5 Sjanetje vraagt zich af of er al veel kinderen zullen zijn. Nadia heeft de
 6 hele klas uitgenodigd. Eigenlijk is het erg eng om Erik aan de klas te
 7 laten zien. Als ze maar niet zachtjes met elkaar gaan fluisteren zodra
 8 ze haar broer zien. Dat kan Sjanetje niet uitstaan.
 9 Ze gaat wat langzamer lopen. Ze heeft helemaal geen haast om bij
 10 Nadia te komen.
 11 "Kom dan", zegt Erik ongeduldig.
 12 "Ik ben een beetje moe", jukt Sjanetje plotseling. "Zullen we maar
 13 naar huis gaan?"
 14 "Nee", zegt Erik, "Ik wil naar het feest." Hij loopt door en trekt
 15 Sjanetje mee. "Kom dan. We gaan naar Nadia en ik mag het cadeau
 16 geven."
 17 Sjanetje zucht. Vanmorgen had ze nog zin in het feest. Ze mocht van
 18 mevrouw Bloem een boek kopen voor Nadia. De mevrouw van de
 19 winkel heeft het prachtig ingepakt. Maar nu is ze bang. Ze kijkt naar
 20 Erik. Die is zo blij dat hij mee mag naar het feest!
 21 Opeens kan het Sjanetje niets schelen wat de klas zal zeggen. "Kom
 22 op, hollen!", zegt ze. "We zijn vast de laatsten."

22 Welke titel past het **best** boven deze tekst?

- A Erik is ongeduldig
- B Het cadeautje van Sjanetje
- C Het eerste feestje van Erik
- D Sjanetje is moe

23 Wie geeft het verjaardagsfeestje?

- A Erik
- B Mevrouw Bloem
- C Nadia
- D Sjanetje

24 Lees: *Dat kan Sjanetje niet uitstaan.* (regel 8)
Wat kan Sjanetje niet uitstaan?

- A** Dat de kinderen gaan fluisteren als ze Erik zien.
- B** Dat er zo veel kinderen op het feestje zijn.
- C** Dat Nadia de hele klas heeft uitgenodigd.
- D** Dat ze Erik aan de hele klas moet laten zien.

25 Lees: *Ze gaat ... te komen.* (regel 9 en 10)
Waarom wil Sjanetje niet snel naar het feestje?

- A** Sjanetje heeft een beetje ruzie met Erik.
- B** Sjanetje houdt niet van zulke drukke verjaardagsfeestjes.
- C** Sjanetje is bang dat haar klas Erik een beetje vreemd vindt.
- D** Sjanetje voelt zich plotseling niet zo lekker.

Primair onderwijs

Leerling- en onderwijsvolgsysteem

Begrijpend lezen

Opgavenboekje M5 Start

Cito

Nieuwe Oeverstraat 50
Postbus 1034
6801 MG Arnhem
T (026) 352 11 11
F (026) 352 13 56
www.cito.nl

Klantenservice

T (026) 352 11 11
F (026) 352 11 35
klantenservice@cito.nl

Artikelnummer: 59463

Fotografie: Ron Steemers

© Cito B.V. Arnhem (2007)

